

היועץ המשפטי לכנסת

סימוכין: 04597919
ירושלים, י"א בכסלו התש"ף
9 בדצמבר 2019

לכבוד
חברי הכנסת

שלום רב,

הנדון: הבהרות בעניין מועד הבחירות לכנסת ה-23 לקראת תום "תקופת 21 הימים"

כידוע, ביום רביעי הקרוב, 11 בדצמבר 2019, בחצות, מסתיימת תקופת 21 הימים לפי סעיף 10 לחוק-יסוד: הממשלה, שבה רשאים 61 ח"כים לבקש מהנשיא להטיל את התפקיד להרכיב ממשלה על אחד מחברי הכנסת. לאור שאלות שנשאלנו, אבקש להבהיר את המצב המשפטי שישרור במקרה שבו לא תוגש לנשיא בקשה כאמור:

1. משיתברר לנשיא כי לא קיבל בקשה מ-61 ח"כים להטיל את תפקיד הרכבת הממשלה, עליו להודיע על כך ליושב ראש הכנסת. עם מסירת הודעת הנשיא, יראו את הכנסת ה-22 כאילו החליטה על התפזרותה, וזאת ללא צורך בחקיקה או בהחלטה מיוחדת.

2. במקרה כזה, בהתאם לחוק-יסוד: הממשלה, מועד הבחירות יהיה "יום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום הודעת הנשיא". בהנחה שהודעת הנשיא תימסר ליושב ראש הכנסת ביום חמישי, 12.12.2019, הרי שמועד הבחירות ה"אוטומטי" הוא י"ד באדר התש"ף - 10.3.2020.

3. ואולם, ככל שיש רוב בכנסת לסטות מהמועד האוטומטי שנקבע בחוק, ניתן לעשות זאת באחת משלוש דרכים:

האחת - בשל העובדה שהמועד ה"אוטומטי" חל בפורים, ניתן לעשות שימוש בסעיף 43 לחוק-יסוד: הממשלה, המאפשר למליאת הכנסת, בהחלטה שתתקבל ברוב של 61 ח"כים לפחות, בתוך 5 ימים מיום התפזרות הכנסת (מועד הודעת הנשיא ליו"ר הכנסת), לדחות את מועד הבחירות בשל סמיכות לחג, למועד שלא יאוחר מ-100 ימים מיום ההתפזרות.

כלומר, אם הכנסת תתפזר לאחר הודעת הנשיא ב-12.12.19, הרי שניתן יהיה בהחלטה שתתקבל עד יום שלישי, 17.12.19, בחצות, לדחות את מועד הבחירות כך שיתקיימו בשבוע שלאחר פורים. דחייה זו אינה דורשת הליך חקיקה, אלא כאמור החלטה אחת של המליאה, ברוב של 61 ח"כים.

השנייה - הכנסת רשאית לחוקק "**חוק התפזרות**" (בדומה לאופן שבו התפזרו הכנסות האחרונות), שבו ייקבע מועד בחירות מוקדם או מאוחר מהמועד האוטומטי שנקבע בחוק. ההגבלה היחידה לעניין זה היא שמועד הבחירות יהיה בתוך חמישה חודשים מקבלת החוק. **מדובר בהליך חקיקה רגיל, ובהתאם לחוק-יסוד: הכנסת נדרש כי אישורו במליאה ייעשה ברוב של 61 ח"כים בקריאה השלישית בלבד.**

יודגש, כי הליך חקיקה כאמור חייב להסתיים עד הודעת הנשיא והתפזרות הכנסת, שכן לא ניתן יהיה לשנות את מועד הבחירות כאשר נהיה מצויים כבר בתקופת בחירות.

כמו כן נבקש להדגיש כי לאחר קבלת חוק ההתפזרות לא ניתן יהיה לבטלו או לשנות את מועד הבחירות שנקבע בו.

השלישית - ניתן לתקן את סעיף 11 לחוק-יסוד: הממשלה ולשנות את תקופת 90 הימים שבסופה מתקיימות הבחירות כשלא מוגשת בקשה לנשיא המדינה, ולקבוע פרק זמן אחר. במקרה זה מדובר בהליך חקיקה רגיל, הדורש רוב של 61 ח"כים בקריאה הראשונה, השנייה והשלישית.

4. נציין כי שינוי מועד הבחירות ה"אוטומטי" בכל אחת משלוש האפשרויות שתוארו לעיל, אינו מחייב לקבוע את מועד הבחירות ביום שלישי (אולם, נמסר לי על ידי ועדת הבחירות המרכזית כי לצורך ספירת המעטפות החיצוניות, שנערכת בסמוך ליום הבחירות, נדרשים לוועדה יומיים של עבודה לאחר יום הבחירות - קרי, כדי שתסתיים ספירת הקולות לפני כניסת השבת שלאחר יום הבחירות, נדרש כי יום הבחירות לא ייקבע בימים רביעי או חמישי).

5. בהמשך לאמור, אבקש לעדכנכם כי בשלב זה מסתמן שהיום יונחו על שולחן הכנסת שתי הצעות חוק פרטיות: האחת, הצעת חוק התפזרות הכנסת ה-22, שבה ייקבע מועד הבחירות לכנסת ה-23; והשנייה, הצעת חוק הבחירות לכנסת ה-23 (הוראות מיוחדות), אשר כוללת תיקוני חקיקה הנדרשים לצורך קיום הבחירות כגון תיקונים הנוגעים לוועדת הבחירות המרכזית ואופן פעולתה, למימון מפלגות וכיו"ב. ככל שיוחלט לקדם הצעות אלה, הן יובאו לדיון ולהצבעה במהלך השבוע.

6. לבסוף נבקש להדגיש כי לאחר התפזרות הכנסת לא ניתן יהיה לשנות עניינים מהותיים הנוגעים לבחירות כגון מועד הבחירות, שיטת הבחירות, אחוז החסימה וכיו"ב, ששינויים "תוך כדי תנועה" אינו אפשרי.

בברכה,
איל ינון

העתק:
חה"כ יולי (יואל) אדלשטיין, יושב ראש הכנסת
גב' ירדנה מלר-הורוביץ, מזכירת הכנסת
גב' אורלי עדס, מנכ"לית ועדת הבחירות המרכזית
עו"ד אודית קורינלדי-סירקיס, היועצת המשפטית לנשיא המדינה